

Hlas Nového Mesta

ROČNÍK XXVIII. ČASOPIS OBYVATELOV MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA-NOVÉ MESTO 6/2018

Seniori v centre sociálnych zámerov

Verejné priestory plánujeme spoločne

Už onedlho odštartuje Kultúrne leto!

Milí čitatelia,

keď sa jarne obdobie v júni preváži do letného, vo vzduchu priam cítiť očakávanie. Deti v škole sú čoraz roztržitejšie a netrpezlivo vyzerajú začiatok prázdnin, dospelí plánujú dovolenky. V stavebníctve to býva presne naopak, pracovný ruch sa zintenzívni. Na každom kroku stretáme pracovníkov, ktorí sa starajú o lepší povrch ciest, budujú lešenia a pripravujú rekonštrukcie budov, upravujú verejné priestranstvá. Občas to spôsobí dopravnú zápchu či zvýšenú prašnosť, no nezostáva iné, len sa obrnúť trpezlivosťou. Napokon, robia to pre nás.

Pracovníci Kancelárie pre participáciu verejnosti opäť zozbierali podnety na zlepšenie života v jednotlivých štvrtiach, ktoré sa dostanú do jesenného hlasovania a budú sa realizovať v nasledujúcom roku. Občianskych projektov je viac ako vlni a ak máte zaujímavý nápad, svoj návrh môžete predložiť ešte do 10. júna.

Väčšina šesťročných detí nastúpi v septembri do školy, niekedy je však lepšie poskytnúť im na vývin viac času. Pri materskej škole na Letnej ulici vznikla prvá novomestská trieda pre deti s odloženou školskou dochádzkou. Je umiestnená v blízkej Základnej škole na Riazanskej ulici a odborne zostavený stimulačný program pomáha budúcim žiakom dozrieť v grafomotorickej, logopedickej, emočnej i sociálnej oblasti. Deti tu získajú najlepšiu možnú prípravu na úspešný štart v „ozajstnej“ škole.

Snečné dni nás lákajú k vode, do lesa i na výlety. V júnovom čísle Hlasu nájdete priehľad informácií a pozvánok, ktorými sa môžete inšpirovať. Či už si vyberiete oddych na Kuchajde dôkladne vyčistenej potápačmi, dobový piknik v parku, spoznávanie histórie na Kamzíku, alebo si vyskúšate orientačný beh, prajem vám veľa pekných zážitkov!

Jana Škutková

Z obsahu čísla:

Verejný park na súkromnom pozemku str. 6

Dajme deťom čas dozrieť na školu str. 10

Nové Mesto zažilo veľké jarne upratovanie str. 12

O bezpečné kúpanie sa starajú potápači str. 15

Nadšenci mapujú vojenskú históriu str. 16

Poézia je na Kramároch „doma“ str. 18

Obálka:

Najlepšou výchovou je ísť deťom príkladom
Snímka Jana Plevová

Vydáva Mestská časť Bratislava-Nové Mesto,
IČO: 00603317
Adresa: Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto,
Junácka 1, 832 91 Bratislava,
tel.: 02/4925 3136, redakcia: hlas@banm.sk,
inzercia: tlac@banm.sk, www.banm.sk/casopis/
Mesačník, dátum vydania 31. 5. 2018,
obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Redakčná rada:

Predseda: Mgr. Rudolf Kusý,
šéfredaktor: Ing. Marek Líška,
členovia: MUDr. Jozef Dubravický,
JUDr. Tomáš Korček, Ing. arch. Peter Vaškovič,
Ing. Jana Škutková, Mgr. Marek Tettinger,
tajomník: Mgr. Ján Borčin.
Jazyková úprava: Hana Čiefová.
Grafická úprava: Martin Lovás.
Tlač: UltraPrint, s. r. o. Náklad: 23 200 výtlačkov.
Číslo 6/2018.
ISSN 1339-7990. EV 3920/09.

Aby spomienky pretrvali

Prvú fotografiu zhotovil v roku 1826 Francúz Joseph Nicéphore Niépce. Aj keď sa neskôr ukázalo, že použitá technológia bola slepou uličkou, pootvoril dvere celému radu ďalších vynálezcov. Umenie zachytiť dôležité okamihy života rýchlo napredovalo. Každý má doma snímky, ku ktorým sa z času na čas nostalgicky vracia. Čestné miesto majú medzi nimi obrázky školských tried. Už celé generácie zachytávajú fotografi triedne kolektívy na sklonku školského roka a tento zvyk sa našťastie zachoval dodnes. Na školských dvoroch pózujú úhladne usporiadané skupinky žiakov s triednymi pedagógmi takisto ako pred desaťročiami, aj keď mnohé iné témy zvečňujú mladí už len mobilným telefónom. Veď aké by to boli spomienky, keby raz tváre spolužiakov a učiteľov, triednych krásavíc a triednych šašov nemohli ukázať vnúčatám na papierovej fotografii?

V sociálnej oblasti má mestská časť do roku 2021 štyri nové zámery

V apríli tohto roka schválilo miestne zastupiteľstvo dôležitý dokument – Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2018 až 2021. Spracoval ho externý dodávateľ, ktorý dostal zadanie z mestskej časti a podnety zo stretnutí, ktoré prebehli vo všetkých denných centrách v júni 2017. Bolo ich neúrekom a úrad pri ich zbieraní zastupoval Miroslav Švec z Kancelárie pre participáciu s verejnosťou. Dobrou správou je, že tie podstatné návrhy sa do Komunitného plánu dostali.

Najmenej zložitým, ale veľmi prospešným cieľom je zostavenie informačnej brožúry o sociálnych službách. Tá zorientuje obyvateľov v tom, akú pomoc

a kde môžu získať, keď sa náhle ocitnú v nepriaznivej sociálnej situácii. Dôležité je, aby boli údaje v tejto brožúre aktuálne, preto by bola vhodná aj v elektronickej podobe. Mala by byť tiež prehľadná, aby sa v nej dali jednoducho vyhľadať informácie o sociálnych službách. Tie totiž poskytujú rôzne subjekty – popri sociálnom oddelení mestskej časti sú to neziskové organizácie, štátne inštitúcie, predovšetkým úrad práce, sociálnych vecí a rodiny a tiež samosprávny kraj. Orientácia v nich preto nie je pre občana jednoduchá a obzvlášť v núdzi či v problémovej situácii, keď potrebuje okamžitú pomoc. Predpokladaný rozpočet na vydanie brožúry je 2 500 eur. Pre obyvateľov by bolo nesmierne osožné, aby práve túto úlohu splnila mestská časť ako prvú, a ideálne by bolo, ak by to stihla ešte v tomto roku. Môže sa inšpirovať sprievodcami, ktoré vydali iné mestá, napríklad Trnava, Nitra či Banská Bystrica, a oprieť o Kanceláriu pre participáciu s verejnosťou.

Ďalšia potrebná, ale už zložitejšia úloha

zakotvená v Komunitnom pláne hovorí o debarierizácii denných centier pre seniorov. Prístup, vstup aj interiér bez bariér má iba denné centrum na Stromovej ulici na Kramároch. Schody nielen do samotného centra, ale aj do toaliet sa nachádzajú v objektoch na Vajnorskej a na Sibírskej ulici, na Račianskej sa nevyhnutné úpravy týkajú aj interiéru. Vo zvyšných denných centrách chýbajú hlavne bezbariérové vchody, pričom na Chemickej ulici je teraz prístup na druhé nadzemné podlažie riešený cez externé schodisko bez výťahu. Nutné investície na úpravu objektov tak, aby sa v nich seniori pohybovali bez problémov a bezpečne, odhadla mestská časť na 100 000 eur.

Ďalšie dva zámery sú z hľadiska financií ešte ambicióznejšie a týkajú sa vybudovania objektov na poskytovanie sociálnych služieb. Veľmi potrebné je zariadenie opatrovateľskej služby pre tých, ktorým ju nemožno poskytnúť v domácom podmienkach, ale sú podľa zákona na pomoc inej fyzickej osoby odkázaní. Službu v takomto zariadení by mohli využiť seniori, ktorí sa napríklad po ťažšom operačnom zákroku vrátia z nemocnice, alebo tí, ktorým sa v domácom prostredí náhle zhorší zdravotný stav. Pobyt by bol možný v priebehu celého roka, ale len na určitý, obmedzený čas, podľa zmluvy. Mesačné náklady na jednu osobu v zariadení opatrovateľskej služby sú vypočítané na 1 100 eur. Úhrada by bola trojzložková, z príspevku štátu podľa stupňa sociálnej odkázanosti, z príspevku samosprávy a z poplatku klienta.

Popri zariadení opatrovateľskej služby s kapacitou do 40 osôb plánuje ešte mestská časť vybudovať do roku 2021 zariadenie pre seniorov. V ňom by mohlo využívať sociálne služby pobytovou formou rovnako maximálne 40 ľudí v dôchodkovom veku, ale už bez časového obmedzenia. Podmienkou je, aby mali stupeň odkázanosti podľa vystaveného posudku najmenej IV alebo aby mali na poskytovanie sociálnej služby iné vážne dôvody. Na vybudovanie oboch zariadení budú potrebné nemalé investície, ktoré mestská časť zatiaľ nekvantifikovala. Budú sa odvíjať aj od toho, či pôjde o nové objekty alebo o rekonštrukciu

existujúcich budov. Ako jedna z možností sa javí aj využitie priestorov EKO-podniku VPS na Halašovej ulici po tom, ako sa presťahuje do nových objektov na Zátíši. Tie ešte nie sú postavené, takže mestská časť môže zatiaľ iba obstaráť štúdiu, ktorá by využila Halašovej na sociálne účely bližšie konkretizovala spolu s nárokmi na financie, ktoré budú potrebné nielen na výstavbu, ale aj na prevádzku zariadení.

Aby sa zámery z Komunitného plánu sociálnych služieb skutočne realizovali v rámci ročných rozpočtov do roku 2021, je potrebné preniesť finančné nároky aj konkrétne termíny realizácie do Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti. A účelné bude preveriť možnosti financovania z výhodných úverov Štátneho fondu rozvoja bývania, ktoré sa v sociálnej sfére využívajú len minimálne.

Fungujúce sociálne služby, medzi ktoré už patria aj jasle ako zariadenie do troch rokov veku dieťaťa, domáca opatrovateľská služba, terénna sociálna služba pre ľudí bez domova, služby komunitného

centra, sociálnej výdajne či stravovanie pre dôchodcov a telefonická podpora seniorov ako prevencia sociálnej izolácie zostanú v mestskej časti zachované minimálne v takej miere ako doteraz.

Pokračovanie na s. 4

Dokončenie zo s. 3

K sociálnym službám, ktoré chce mestská časť rozvíjať s partnermi z neverejného sektora, patrí služba centra včasnej intervencie na Háľkovej a sociálne poradenstvo pre mládež na Teplickej, tie sa

do komunitného plánu nedostali. Nepodarilo sa to ani rozvoju sociálnych služieb pre ľudí bez domova či závislých, ktoré v našej mestskej časti s výnimkou terénnej sociálnej služby poskytujú iba neziskové organizácie. Tie sa môžu o financie naďa-

lej uchádzať iba prostredníctvom dotácií, ktoré schvaľuje miestne zastupiteľstvo. S podporou mestskej časti preto dopredu rátať nemôžu.

*Katarína Šebejová
Snímky Jana Plevová*

Bratislava investuje do rekonštrukcií ciest

Hlavné mesto naštartovalo tento rok väčšie opravy cestných komunikácií, než sme boli v minulosti zvyknutí. Obyvatelia a návštevníci Bratislavy sú dlhodobo nespokojní so stavom ciest a chodníkov, preto ide o dobrú správu pre motoristov, chodcov aj cyklistov.

Do opráv investuje hlavné mesto v roku 2018 šesťnásť miliónov eur, z čoho sedem miliónov pôjde z rozpočtu mesta a deväť miliónov predstavuje vládna dotácia. Celkovo sa má opraviť 100 km jazdných pruhov a nebudú to iba hlavné ťahy a radiály. Cez našu mestskú časť vedie množstvo dôležitých dopravných spojení a je viac ako žiaduce, aby sa udržiavali v dobrom stave a nekomplikovali premávku. Novomešťania si iste všimli, že došlo k oprave Bajkalskej a do konca mája by podľa plánov mala byť opravená aj Račianska ulica.

V rámci mojich hlavných poslancích priorit sa mi podarilo presadiť kompletnú opravu Pionierskej a časti Podkolibskej ulice, čo privítajú najmä vodiči smerujúci na Kolibu a Kramáre. S rekon-

štrukciou Pionierskej sa má začať v auguste a práce potrvajú približne štyri týždne. Pôjde o opravu oboch jazdných pruhov v celej dĺžke, od železničného podjazdu až po križovatku pri Výskumnom ústave zväračskom. V rovnakom termíne sa bude opravovať Podkolibská, a to v úseku od železničného podjazdu až po Tupého. V auguste je ďalej naplánovaná rekon-

štrukcia časti Odborárskej ulice v smere na Nobelovu.

Opravy väčších úsekov sú vždy náročné, trvajú niekoľko týždňov a nezaobídu sa bez dopravných obmedzení. Väčšinu opráv však mesto plánuje zrealizovať cez letné prázdniny, aby sa čo najmenej zaťažovala doprava a mobilita. Dočasným obmedzeniam sa však nevyhneme, preto je lepšie obrnúť sa potrebnou dávkou trpezlivosti. Verím, že výsledok prác nás všetkých poteší.

Mnohí nie sme spokojní s možnosťami využívania cyklotrás, ktorých množstvo je v Bratislave veľmi obmedzené. Uvítali by sme viac bezpečných chodníkov a poriadne vybudovanú sieť cyklotrás. Pozitívom je, že do plánu opráv na rok 2018 sa dostalo vybudovanie cyklotrasy, ako aj oprava chodníkov na Jarošovej ulici v celom úseku obojsmerne a vybudovanie cyklotrasy na Vajnorskej ulici v úseku od Magnetovej po Odborársku ulicu. Každá z týchto úprav bude trvať približne štyri týždne. S prácami sa začne na konci júna, takže by mali byť dokončené ešte počas tohtoročnej sezóny.

Nové Mesto sa za posledné desaťročia prudko rozrástlo a vidíme to aj na frekventovanej doprave. Na druhej strane, nemožno prehliadať veľký potenciál rozvoja. Úlohou poslancov je presadzovať kroky, ktoré budú reagovať na potreby obyvateľov a k takým patria aj tieto opravy.

Edita Pfundtner

EKO-podnik verejnoprospešných služieb,

príspevková organizácia mestskej časti Bratislava-Nové Mesto,

vyhlasuje

obchodnú verejnú súťaž na predloženie najvhodnejšieho návrhu na uzatvorenie nájomnej zmluvy na prenájom pozemku parc. registra "C" č. 11488 s výmerou 3 080 m², nachádzajúceho sa v k. ú. Nové Mesto na Račianskej ulici, zapísanom na LV č. 2382.

Súťažné podmienky môžete získať na týchto miestach:

- Miestny úrad mestskej časti Bratislava-Nové Mesto, Junácka č. 1, 832 91 Bratislava (III. poschodie č. dverí 313 – oddelenie právne, podnikateľských činností, evidencie súpisných čísiel a správy pozemkov),

- EKO-podnik VPS, príspevková organizácia mestskej časti Nové Mesto, Halašova č. 20, 832 90 Bratislava,

- webová stránka mestskej časti Nové Mesto: www.banm.sk a EKO-podniku VPS: www.ekovps.sk.

Kontaktné osoby: právna časť (Mgr. Marianna Moravcová-Tomčíková – tel. 02/49 253 133, e-mail: marianna.moravcova@banm.sk, Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto, Junácka ul. 1, Bratislava, oddelenie právne, č. dverí 313), technická časť (Ing. Ivana Chrenková – tel. 0903 455 907, e-mail: ekozelen@ekovps.sk, EKO-podnik VPS, Račianska ul. 28, Bratislava)

Súťažný návrh je potrebné doručiť poštou alebo podať osobne na adresu

EKO-podnik verejnoprospešných služieb, Halašova 20, 832 90 Bratislava v termíne

do 15. 7. 2018 do 12. h v zalepenej obálke

s výrazným označením „OBCHODNÁ VEREJNÁ SÚŤAŽ – pozemok, parc. č. 11488 – NEOTVÁRAŤ!“

Dom so zeleným „strešným dvorom“

Polyfunkčná bytovka na rohu Račianskej a Pionierskej

Na aprílovom stretnutí s obyvateľmi a zástupcami mestskej časti predstavil investor zámer odstrániť autoservis na rohu Račianskej a Pionierskej ulice a nahradiť ho novou budovou. Myšlienka sa objavila už pred rokmi, s pôvodným projektom však mestská časť pre jeho výšku (blízku neďalekému bytovému domu Manhattan) nesúhlasila. „*Ďalší výškový dom je tu jednoducho neprijateľný!*“ uviedol vtedy starosta Rudolf Kusý. Mestská časť predložila aj ďalšie požiadavky v prospech pôvodných obyvateľov, ktoré aspoň čiastočne kompenzujú vyššiu zastavanosť, a to vytvorenie priestorov pre miestnu občiansku vybavenosť (budúca mestská trieda potrebuje iné druhy vybavenosti namiesto autoservisu), rekonštrukciu detského ihriska na Sibírskej ulici a schodov zo Sibírskej na Thurzovu ulicu, vybudovanie cyklotrasy na Pionierskej, zachovanie súčasných stromov a výsadbu nových. Všetky parkovacie

miesta aj stojiská kontajnerov musí investor umiestniť na vlastný pozemok, existujúce kontajnerové stojisko ohradí, aby zostalo k dispozícii pôvodným obyvateľom. Mal by tiež vytvoriť dopravnú štruktúru lokality a vyznačiť parkovacie miesta na rezidenčné parkovanie.

Až po viacerých rokoch prispôbil stavebník výšku nového objektu bytovému domu na Sibírskej ulici, čím vznikol prijateľný kompromis. Na poslednom stretnutí prezentoval architekt Martin Bumbál návrh, ktorý požadované stavebné prvky zohľadnil, a zástupca investora Marian Hreščák vyjadril úmysel akceptovať aj ostatné požiadavky.

Polyfunkčný objekt je koncipovaný tak, že navonok vytvára mestský blok. Pozostáva z dvojpodlažnej podnože s občianskou vybavenosťou v parteri a z troch blokov s dvomi až štyrmi bytovými podlažiami, z jedného ustúpeného nadzemného podlažia a dvojpodlažnej podzemnej garáže. Na druhom nadzemnom podlaží sú navrhnuté administratívne a skladové priestory. Dva z troch bytových blokov nad podnožou tvoria nárožie Pionierskej a Račianskej ulice. Dovedna projekt predpokladá päťdesiat tri bytových jednotiek, 1 200 m² obchodných a administratívnych prevádzok a 94 parkovacích miest. Na streche podnože má vzniknúť zelená terasa s detským ihriskom a parkovou úpravou. „*Budova sa bude uchádzať o certifikát udržateľnosti BREEAM, čo znamená, že musí splniť národné kritériá. Patria k nim šetrný prístup*

k okoliu a životnému prostrediu, energetická efektívnosť, šetrné narábanie s vodou, použitie ekologických materiálov a zdravé vnútorné prostredie pre obyvateľov,“ vysvetlil architekt.

V diskusii zaznela obava, či je nová výstavba v súlade s výhľadovým plánom mesta na vybudovanie mimoúrovňovej križovatky, túto podmienku však považuje stavitel za splnenú. V pripravovaných priestoroch občianskej vybavenosti by ľudia uvítali predovšetkým poštu a predajňu dennej tlač. Plánovanú cyklotrasu navrhujú oddeliť od chodníka pre peších. Nezhodli sa v názoroch, či sa usilovať o rozšírenie Thurzovej, prípadne Blatníckej ulice a uľahčiť tak zásobovanie objektu alebo radšej ponechať súčasnú šírku ulíc a tým zabrániť väčšej premávke automobilov. V závere stretnutia poďakoval starosta Kusý zástupcom investora za podané informácie, prítomným hosťom za podnetné návrhy a architektke Zore Paulíniovej za výborne zvládnuté moderovanie.

Jana Škutková, vizualizácia R.A.U. - ORCA design, snímka Jana Plevová

Turisti vyhľadávajú autentické mestá

Ako sa mesto stane jedinečnou destináciou, ktorá láka návštevníkov z celého sveta? V konkurenčnom prostredí okolitých metropol potrebuje Bratislava koncepciu, ktorá jej v tom pomôže. Takmer sto odborníkov z rôznych odvetví sa podieľalo na príprave Marketingovej a komunikačnej stratégie destinácie Bratislava na roky 2018 – 2022, ktorú v apríli predstavili verejnosti. Naše hlavné mesto je podľa odborníkov stále neobjavenou destináciou v srdci Európy, ktorá si svoje miesto na mape ešte len hľadá. Preto nová stratégia zohľadňuje aj najnovšie trendy medzinárodného destinačného manažmentu a efektívneho marketingu.

Veľké mestá ako Barcelona, Benátky či Amsterdam zažívajú v poslednom čase krízu preľudnenos-

ti, ktorá prináša plné ulice, vysoké ceny a negatívne pocity domácich obyvateľov voči cudzincom. Bratislava je výnimočná tým, že turisti ešte nevytlačili miestnych obyvateľov z centra a život v uliciach má svoju autenticitu a jedinečnosť. Na malom území koncentruje rozmanitosť Európy a aj keď v nej vládne ruch veľkomesta, nie sú tu dlhé rady na pamiatky ani vysoká kriminalita. Dôležité pritom je, aby Bratislavčania vnímali turistov tolerantne a sami mali k svojmu mestu dobrý vzťah.

„Marketingová a komunikačná stratégia pre Bratislavu je dokument, ktorý ovplyvní činnosť mesta aj subjekty pracujúce v cestovnom ruchu. Aplikovali sme mnohé metódy výskumu, komunikovali s odborníkmi, inšpirovali sa stratégiami Ko-

dane, Viedne či Prahy a využili cenné skúsenosti z vlastnej praxe. Chceme využiť tie najlepšie skúsenosti, no zároveň sa vyhnúť problémom dnešných metropol,“ priblížil prácu Marian Timoracký z agentúry MARD BBDO.

„Cieľom je zvýšiť počet návštevníkov na únosnú mieru, čo prinesie ekonomické aj reputačné výhody. Propagácia nemôže byť založená len na tradičnej reklame, pomáhajú jej skutočné príbehy s emóciou vo forme blogov, videí či fotografií, ktorými sa návštevníci sami pochvália a tak šíria dobré meno mesta,“ uviedla A. Melicharová, predsedníčka predstavenstva Bratislava Tourist Bord, organizácie, ktorá bude novú stratégiu uvádzať do života.

Jana Škutková

Na mieste, kde mal vyrásť mrakodrap, čoskoro pribudne aj park

Na Račianskej ulici, len kúsok za Račianskym mýtom smerom do Rače, môžeme po pravej strane na vlastné oči sledovať, ako oživa lokalita, ktorá bola ešte donedávna postrachom. V tesnej blízkosti bývalej železničnej stanice Filiálka rastú budovy projektu Urban Residence, ktoré v tomto období už dostávajú fasády a čoskoro privítajú nových obyvateľov. Čo je však zaujímavejšie aj pre starousedlíkov – na mieste, kde mala ešte nedávno vyrásť budova s 29 poschodiami, vzniká napríklad najväčší verejný park na súkromnom pozemku v Bratislave. Čo toto miesto pre obyvateľov a návštevníkov bratislavského Nového Mesta znamenalo v minulosti a čo môže znamenať v budúcnosti, o tom sme hovorili so starostom Nového Mesta Rudolfom Kusým a zástupcom developera, spoločnosti Lucron, Petrom Kaveckým.

Pred niekoľkými desaťročiami sa to v okolí Filiálky len tak hemžilo tisíckami robotníkov v miestnych industriálnych prevádzkach. Po zániku priemyselných podnikov sa táto časť širšieho centra hlavného mesta postupne premenila na hanbu Bratislavy. Zanedbané a spustené budovy, čierne skládky, asociáli a nebezpečenstvo na každom kroku. „Situácia vznikla najmä preto, lebo sa tu počítalo s výstavbou novej železničnej stanice a veľkými plánmi na vybudovanie nosného dopravného systému,“ hovorí starosta Nového Mesta Rudolf Kusý. A hoci plánov bolo vždy veľa, od ich realizácie sme aj dnes ešte veľmi ďaleko. V hlasovaní, ktoré zorganizoval Inštitút urbánneho rozvoja v spolupráci s iniciatívou „Bratislava – mesto, kde chcem žiť“, vyberali obyvatelia hlavného mesta najzanedbanejší „brownfield“ – teda miesta, kde boli niekedy priemyselné alebo obchodné zóny, no dnes zívajú prázdnotou. „S veľkým náskokom v tomto hlasovaní vyhrala práve lokalita Filiálka, čo nás zaviazovalo s týmto problémom niečo robiť,“ spomína R. Kusý. Miesto, ktoré bolo dlhé roky priemyselne zastavané a neskôr chátralo, sa malo premeniť na novú štvrť.

Výstavba komplexu napreduje, budovy čoskoro privítajú prvých obyvateľov

Prvé plány verejnosť neprijala

O toto územie sa začali zaujímať developeri už v roku 2005, konkrétne rakúska spoločnosť Wien-Süd Holding Beteiligungsges so sídlom vo Viedni. Architektom zo štúdia šujan_stassel zadali úlohu vypracovať projekt Nové Slovany, ktorý mal susediť s projektom polyfunkčného súboru Slovany v areáli bývalých Bratislavských elektrotechnických závodov. Projekt počítal s výstavbou dvoch veľkých bytových do-

mov a výškového objektu s 29 poschodiami. „Treba povedať, že verejnosť tento projekt od začiatku vnímala veľmi kriticky, problémom bola najmä výšková veža, ale aj zámer developera zastavať celý pozemok a nalepiť budovy až priamo k frekventovanej Februárke,“ vracia sa k prvej podobe projektu starosta Kusý. Situácia dospela až tak ďaleko, že si zanedbanú a nebezpečnú Filiálku zobrali čiastočne na starosť dobrovoľníci. „Ako mestská časť sme tlačili na majiteľov pozemkov, ale nakoniec sme tam chodievali spolu s inými aktivistami brigádovať a upratovať aspoň vo voľnom čase,“ dodáva R. Kusý.

Zmena vlastníka aj prístupu

Následne však prišla ekonomická kríza a viacero developerských projektov vrátilo do tohto bolo pozastavených. Rakúšania sa napokon rozhodli rozpracovaný projekt predať. Spomedzi záujemcov uspela pri-

V polovici mája vysadili vo vnútrobloku Urban Residence prvé stromy do vznikajúceho najväčšieho parku na súkromnom pozemku v Bratislave

kúpe spoločnosť Lucron. Obchodný riaditeľ Peter Kavecký vraví, že sa snažili nadviazať na hodnoty spoločenskej zodpovednosti materských spoločností z Luxemburska: „Projekt nás zaujal, pretože umožňoval nielen postaviť budovy v atraktívnej lokalite, ale prispieť aj k výslednej podobe celej štvrte. Chceli sme sem vrátiť život, drobné obchodné prevádzky a služby – jednoducho to, čo má dobrý mestský bulvár obsahovať.“ Samospráva nadviazala kontakty s novým vlastníkom projektu a veľmi rýchlo sa ukázalo, že spolu s priamou a otvorenou komunikáciou sa črtá priestor aj na dlhodobú spoluprácu, z ktorej môžu ťažiť všetky zúčastnené strany – teda mestská časť, jej obyvatelia a developer. Opäť hovorí starosta Nového Mesta: „Od prvého stretnutia bolo jasné, že prístup Lucronu je diametrálne odlišný. Začal sa zaujímať o názory ľudí a ich potreby, predstavy o tom, čo chcú v tejto lokalite mať, aké služby využívať. Zorganizovali sme preto prvé stretnutie verejnosti s novým investorom.“

„Spomínam si, že to nebolo príliš pokojné, ľudia sa na nás pozerali tak, ako sú na developerov zvyknutí sa pozerat – s nedôverou,“ vracia sa do minulosti Peter Kavecký z Lucronu. Celkovo zo stretnutia vyplynulo 18 požiadaviek obyvateľov, ktoré žiadali do nového projektu zapracovať. Okrem iného to bolo vybudovanie veľkého verejného parku na úrovni ulice so športoviskom a detským ihriskom, zníženie budov na maximálne 11 nadzemných poschodí (tak, aby výška stavby neprekročila limity sídliska Februárka), ustúpenie budov od frekventovanej cesty (tak, aby pred nimi vznikol pás zelene a cyklistická trasa), bezbariérové prepojenie Račianskej a Kukučínovej ulice, vytvorenie malých obchodných prevádzok v parteri budov na Račianskej ulici a ďalšie. „Ani jeden z tých návrhov nebol vyslovene zlý alebo nezmys-

Po dokončení oživí priestor medzi domami verejný park s detským ihriskom a športoviskom

selný, bolo vidno, že ľuďom na ich okolí naozaj záleží. Nechali sme prepočítať všetky alternatívy a tie, ktoré sa ukázali ako ekonomicky únosné, sme sa rozhodli aj realizovať,“ spomína na obdobie pred dvoch rokov Kavecký.

Susedský piknik a Memorandum o spolupráci

Nasledovalo ďalšie stretnutie verejnosti s investorom a mestskou časťou a predstavenie upraveného projektu. V júni minulého roka potom Lucron zorganizoval Susedský piknik, na ktorom v príjemnom prostredí parku na Račianskom mýte oboznámil desiatky záujemcov s detailmi nového multifunkčného komplexu Urban Residence. Ten si od samého začiatku kládol za cieľ priniesť veľkorysý verejný priestor, kultivované prostredie a služby pre všetkých obyvateľov štvrte. „Osobne som najviac ocenil, že sme sa dohodli na vybudovaní najväčšieho verejného parku na súkromnom pozemku v Bratislave s rozlohou 6 000 štvorcových metrov, ktorý postaví a zaplatí developer na svoje náklady pre miestnych obyvateľov,“ hovorí starosta Kusý. Prax totiž väčšinou býva iná – zeleň

musí veľmi často ustúpiť novej výstavbe. V tomto prípade však na území bývalého uzavretého priemyselného pozemku vzniká nový park s detským ihriskom a športoviskom.

Mestská časť a Lucron podpísali Memorandum o spolupráci, v ktorom sa zaviazali rešpektovať záujmy a potreby obyvateľov mestskej časti, dbať na vyvážený urbanistický rozvoj a súlad projektu novej výstavby s platným územným plánom, prispieť k integrácii novej štvrte do okolitého prostredia prostredníctvom nových peších prepojení a cyklotrás a poskytnúť obyvateľom novej štvrte a existujúcim obyvateľom mestskej časti primeranú občiansku vybavenosť a priestor na odpočinok a trávenie voľného času.

Návrat služieb a obchodov

Jednou z požiadaviek obyvateľov bolo aj vytvorenie nových priestorov na malé obchodné prevádzky a služby. Do lokality sa tak po mnohých rokoch opäť vráti predajňa drogerie, farmárska predajňa, mäsiarstvo s dôrazom na čerstvosť a lokálnych dodávateľov, kaviarne a reštaurácie, ktoré nájdu svoje miesto v parteri budovy na Račianskej. Nebudú to však len obchody, ale aj ďalšia občianska vybavenosť – napríklad lekáreň alebo ambulancia všeobecného lekára. Štandardom je bezbariérovosť a pohodlná prístupnosť. „Dialóg, ktorý sme vyše roka viedli s mestskou časťou Bratislava-Nové Mesto a jej obyvateľmi, priniesol taký výsledok, s ktorým môžeme byť všetci spokojní,“ konštatuje Peter Kavecký. Ďalšie zmeny oproti pôvodnému projektu opäť hodnotí starosta Kusý: „Investor ustúpil od ulice o niekoľko metrov a vznikol tak priestor aj na cyklotrasu, chodník a zeleň.“

Ľuboš Schwarzbacher, Marek Tettinger
Snímky a vizualizácie Lucron Group

OŽIVENIE BUDOVY KONSKEJ ŽELEZNICE

Oživenie budovy stanice Konskej železnice je ďalším zadaním mestskej časti, na ktorom sa už pracuje. Po verejných prezentáciách občianskych združení sa črtá výhodné riešenie pre obyvateľov, občianske združenia aj pre samosprávu.

**Participatívny
rozpočet**

Nové Mesto v našich rukách

Proces sa po viacerých workshopoch a diskusiách chýli k zdarnému koncu. Potrebne je ešte doladiť niektoré detaily súvisiace s prenájom priestoru a spôsobom jeho využívania. Už dnes môžeme povedať, že vznikne jedno strešné združenie, ktoré bude dbať na zachovanie verejnoprospešnosti aktivít občianskych združení podobne, ako je to v Novej Cvernovke alebo Starej tržnici.

Zástupcovia Connectu, Masmediálneho centra a Klubu železničných modelárov po workshope dotahovali detaily spolupráce

Zázemie by tu mali nájsť rôzne organizácie a aktivity ako Anglické detské centrum s knižnicou, Klub železničných modelárov, Modelové koľajisko, Masmediálne centrum, Connect Coworking, outdoorové múzeum s modelom vozňa konskej železnice a ďalšie. Pre občianske združenia, ktoré v budove zázemie nenašli, budú participatívci hľadať vhodné priestory.

Oživenie rezonuje v Novom Meste už dlhší čas. Stretávali sa tu viaceré poslance aj občianske iniciatívy. Začiatkom roka zorganizovala poslankyňa Zuzana Rattajová verejné zhromaždenie, na ktorom občianske združenia prezentovali Novomešťanom svoje predstavy o využití budovy konskej železnice. Odkaz zo stretnutia, ktorý sa naplnil, bol jasný: Má to byť priestor, kde budú ľudia pre ľudí. Poznámka: Zadanie získalo vlnu v hlasovaní o participatívnom rozpočte 423 hlasov.

Zástupcovia občianskych združení a neformálnych aktivít, ktorí hľadajú zázemie pre svoje aktivity v MČ Bratislava-Nové Mesto, prihláste sa v Kancelárii pre participáciu verejnosti. Kontaktovať participatívca môžete e-mailom: participacia@banm.sk alebo na čísle: 0905/340 394.

Miroslav Švec, Kancelária pre participáciu verejnosti

OBČIANSKY PROJEKT AMESOVA IZBA UŽ SLUŽI VEREJNOSTI

Amesova izba, Malé múzeum kognitívnych ilúzií, má trvalé zázemie v Novej cvernovke. Na sviatok práce, 1. mája, ho tím Perceptuum Mobile predstavil verejnosti. Neviete, čo to presne je? Čítajte a zistíte viac.

Amesova izba je sama osebe optický klam, ktorý sa zahráva s vnímaním perspektívy. Ide o pozoruhodný zážitok, lebo dvaja rovnako vysokí ľudia majú v izbe zrazu rozdielnú veľkosť. Najskôr si môžete „oči vyočiť“ a potom zistíte, že máte naozaj posunuté vnímanie reality. Jedného človeka vnímate ako vyššieho a druhého ako nižšieho. V izbe sa aj dieťa javí vyššie ako rodič alebo, ak sú rozmiestnení naopak, dieťa sa pri rodičovi javí ako naozajstný trpaslík.

Realizačný tím dúfa, že ponúka dostatočne silný zážitok na to, aby ľudia, rodičia aj s deťmi alebo celé triedy začali prichádzať do Amesovej izby. Až tam zistia, že to, čo vidia na vlastné oči, nemusí byť naozaj pravda.

„Presne sem sa chceme dostať,“ dopĺňa Andrea Speváková-Fejzovič, zástupkyňa tímu Perceptuum Mobile. „Chceme, aby ľudia zistili, že nie každý podnet je možné brať priamočiaro a definitívne. Chceme, aby návštevníci aj vo svojom živote

Rovnako vysokí ľudia sa javia v izbe rôzne, foto: Perceptuum Mobile

pracovali s predpokladom, že ich vnímanie sa môže myliť. Zjavným efektom ilúzie chceme ľudí motivovať k hľadaniu odpovedí.“

Viac informácií získate na FB @perceptuum alebo sa so zástupcami tímu Perceptuum Mobile môžete skontaktovať e-mailom: perceptuummobile@gmail.com a dohodnúť si návštevu Amesovej izby.

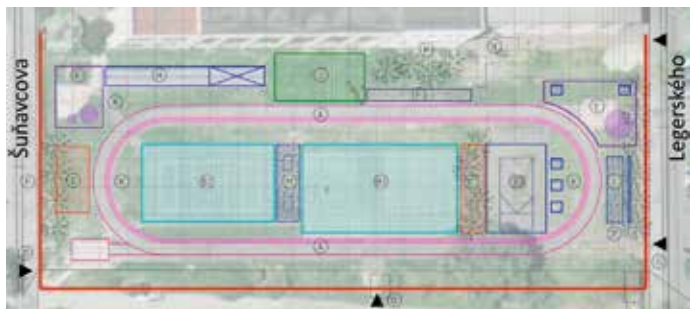

PARTICIPATÍVNE PLÁNOVANIE VEREJNÝCH PRIESTOROV

Začali sa práce na dvoch zadaniach, ktoré sa vo výsledkoch vlaňajšieho hlasovania o participatívnom rozpočte umiestnili na prvých miestach.

Multigeneračné ihrisko na Pionierskej

V hlasovaní o participatívnom rozpočte na rok 2018 získalo zadanie Multigeneračné športové centrum Pionierska najviac hlasov (213 hlasov) v štvrti ŠaRaPi, teda Šancova – Račianska – Pionierska. Obyvatelia žijúci v okolí ZŠ Sibírska podporili rekonštrukciu verejného športoviska nad ZŠ petíciou s viac ako päťsto podpismi. Súčasťou oboch iniciatív je predbežný návrh športovísk, ihrísk a relaxačných zón, ktoré by obyvatelia radi užívali po rekonštrukcii ihriska.

Návrh ihriska na Pionierskej, zdroj: autor

Kancelária pre participáciu verejnosti v spolupráci so starostom MČ Rudolfom Kusým zorganizovala s občanmi plánovacie stretnutie, na ktorom spoločne lokalizovali jednotlivé funkčné plochy priamo v priestore ihriska. Záverečná správa zo stretnutia bude slúžiť ako zadanie pre projektanta, ktorý bude zaviazaný k tomu, aby v ďalšom procese tvorby návrhu zapracoval pripomienky a požiadavky občanov. Proces obstarania projektovej dokumentácie je naplánovaný na tento rok a realizácia rekonštrukcie na rok 2019.

NOVINKY

Novomestské poklady 2017 v elektronickej podobe

Po rozobraní tlačeneho nákladu Novomestských pokladov, v ktorých boli publikované najlepšie práce autorov vo veku 50+ v kategóriách poézia, próza, výtvarné diela a zabudnuté techniky ručných prác, pripravili participatívci elektronicke verziu na stiahnutie. Almanach si môžete stiahnuť do počítača na stránke prbanm.sk alebo do mobilu pomocou QR kódu.

Prebehol zber podnetov na zadania

Pracovníci Kancelárie pre participáciu verejnosti opäť zbierali podnety v jednotlivých štvrtiach. Všetky, z ktorých vzniknú realizovateľné zadania, sa dostanú do jesenného hlasovania na jeseň a tie, ktoré získajú najviac hlasov, budú realizované v roku 2019 z participatívneho rozpočtu.

Tento rok sa ľudia sústredili na zlepšovanie bezprostredného životného prostredia. Išlo o zadania, ako napríklad:

- Na Sibírskej ulici sú schody a námestíčko. Obyvatelia by chceli na mieste vysadiť niekoľko stromov, pridať lavičky, opraviť schody a dať umelcom priestor, aby ich namalovali.

Vnútrobloky na Višňovej ulici

V hlasovaní o participatívnom rozpočte na rok 2018 získalo zadanie Revitalizácia verejných priestorov na Višňovej najviac hlasov (231 hlasov) na Kramároch. Už vlni v lete absolvovali participatívci so starostom MČ Rudolfom Kusým stretnutie s obyvateľmi z okolia Višňovej ulice na Kramároch. Hlavnou témou stretnutia boli konflikty a narastajúce nezhody medzi užívateľmi detských ihrísk a psíčkarmi.

Na mieste sa nám spoločnými silami podarilo napäť upokojiť a kolektívne začať plánovať „priestor pre všetkých“, ktorý by mal vzniknúť po rekonštrukcii vnútroblokov v okolí. Samospráva nadviazala spoluprácu s pedagógmi a študentmi Priestorového plánovania STU, ktorej cieľom je pripraviť koncepčné materiály na ďalšiu prácu s verejným priestorom na Kramároch. Cieľom je vytvoriť podklady na pokračovanie participatívneho plánovania vnútroblokov. Výsledky participatívneho plánovania sa stanú základom pre zadanie pri obstarávaní projektovej dokumentácie, ktoré má prebehnúť v tomto roku.

Ďalšie zadania, do ktorých bola už zapojená verejnosť

Starším zadaniem je **rekonštrukcia ihriska na Ladziarskeho**. Pôvodne išlo o širší projekt, ktorý mal riešiť celý priestor ihriska a okolia. Po nesúhlasnom stanovisku magistrátu, ktorý pozemok nechce zveriť do správy našej mestskej časti, sa zadanie zúžilo iba na areál ihriska a jeho realizácia sa tým oneskorila. Do rekonštrukcie Budyšínskej ulice bola zapojená aj verejnosť. Po verejnom plánovaní s obyvateľmi a prieskume, do ktorého sa zapojilo 200 ľudí bývajúcich priamo na Budyšínskej, zadanie zamrzlo pri riešení prekládky sietí a tvorbe projektu. O ďalšom pokračovaní oboch zadaní budeme čitateľov informovať hneď, ako nastane posun.

Ing. arch. Jozef Veselovský
Kancelária pre participáciu verejnosti

- Za budovou Pedagogickej fakulty je dlhodobou nevyužívané basketbalové ihrisko. Ihrisko treba opraviť a medzi okolité stromy by sa dali nainštalovať rozličné cvičebné prvky, prípadne iný drobný mobiliár.

- V parku na Račianskom mýte sú chodníky, ktorými ľudia spontánne prechádzajú krížom cez trávu a na týchto miestach sa po daždi tvoria pásy blata. Cestičky by bolo možné upraviť štrkom.

Občianskych projektov je už viac ako vlni

V čase uzávierky bolo podaných už 14 občianskych projektov. Keďže sme dostali viac dopytov, ako má na základe nápadu vzniknúť projekt, termín uzávierky predlžujeme do 10. 6. 2018. Aj preto, aby sme mohli s navrhovateľmi dopracovať všetko, čo je treba. Ak máte nápad na realizáciu nejakej aktivity v Novom Meste, neváhajte sa ešte aj v tomto čase skontaktovať s participatívami na čísle 0905/340 394 alebo cez e-mail. Radi vám pomôžeme pripraviť projekt tak, aby mohol postúpiť do jesenného hlasovania, v ktorom občania rozhodnú, ktoré projekty získajú podporu z participatívneho rozpočtu v roku 2019.

Dvojstranu pripravili: Lukáš Bulko a Miroslav Švec

Deťom treba dať čas, aby na školu dozreli

Vstup do školského prostredia je významný krok pre rodičov, ale predovšetkým pre dieťa samotné. Rodičia si v súčasnosti čoraz viac uvedomujú, že školská pripravenosť dieťaťa neznamena mať vedomosti o farbách, počítaní, ročných obdobiach, poznať adresu bydliska či rozvinutý grafomotorický prejav dieťaťa. Ide o komplexné posúdenie, či dieťa dokáže samostatne, s pokojom a vo fyzickej pohode dennodenne spĺňať nároky školy tak, aby sa rozvíjala jeho osobnosť.

Pedagógovia predškolského vzdelávania (učiteľky materských škôl) motivujú rodičov k spolupráci s centrami pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v otázkach školskej pripravenosti dieťaťa. Aj v našom centre sa objavujú deti, ktorým už nepostačuje materská škola, no zároveň nie sú spôsobilé do školy. S takýmito prípadmi sa stretávame napriek tomu, že

- poruchy učenia (posilnenie čiastkových funkcií v mozgu je ideálne robiť ešte pred nástupom do školy, patrí sem aj nácvik správneho úchopu pera, keďže dieťa sa môže rýchlejšie unaviť, prípadne nestíha písať),
- demotivovaný prístup ku škole a učeniu (žiacik nestíha učiť, začína sa porovnávať s rovesníkmi, zažíva neúspech...) a s tým súvisia
- častejšie infekcie, zvýšená chorobnosť,
- rôzne emocionálne zlyhania (výbuchy hnevu alebo zlosti, apatia, nechúť, zvýšené tiky a iné problémy).

V rámci nerovnomerného vývinu majú deti odkladom školskej dochádzky čas na dozrievanie viacerých funkcií. Netreba však „len“ čakať, vhodné je realizovať ciele aktivít s úmyslom pomôcť stimulácii vo vývine. Za ich realizáciu sú zodpovední rodičia, ako aj učiteľky materských škôl.

Trieda pre deti s odloženou školskou dochádzkou vznikla ako forma cielenej pomoci, čiže stimulačného programu pre deti. Okrem spomínaných oblastí plánujeme od septembra 2018 starostlivosť v triede pre deti s odloženou školskou dochádzkou posilniť aj o logopedickú, ktorá by v pravidelných intervaloch dochádzala do triedy a pracovala s deťmi.

Uceleným stimulačným programom chceme čo najlepšie posilniť deti pred vstupom do školy.

*PaedDr. Jana Lednická,
riaditeľka CPPPaP
Snímky Jana Plevová*

V prvý deň otvorenia novej triedy povzbudil predškolákov starosta Rudolf Kusý. „Každé dieťa je iné. Dajme mu čas, aby prišlo do školy v správnom veku a nároky vyplývajúce z učenia zvládlo s úspechom,“ povedal.

kvalita a odbornosť materských škôl v mestskej časti Bratislava-Nové Mesto je na vysokej úrovni. Oceňujeme, že v spolupráci s novomestským školským úradom sa podarilo zriadiť triedu pre deti s odloženou školskou dochádzkou na ZŠ s MŠ Riazanská. Jej cieľom je posilniť vývin dieťaťa v oblasti grafomotorickej, logopedickej, emočnej i sociálnej. Prax ukazuje, že pokiaľ dieťa nastúpi do školy i napriek tomu, že sme dávali spätnú väzbu o nevhodnosti jeho zaškolenia, už na prvom stupni sa vyskytujú rôzne problémy. Bývajú to napríklad:

Ako vyzerá bežný deň v triede pre deti s odloženou školskou dochádzkou, priblížila Veronika Macháčová, zástupkyňa riaditeľa ZŠ pre materskú školu Letná:

„Trieda poskytuje celodennú výchovnú starostlivosť a zároveň aj možnosť poldenného pobytu. Výchovno-vzdelávaciu činnosť zabezpečuje samostatný pedagogický pracovník v dvojzmennej prevádzke v spolupráci so špeciálnym pedagógom, psychológom a logopédom. Denný program je rozšírený o špeciálne úlohy, ktoré vyplývajú z odporúčaní Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, pričom stimulačnému programu sa prispôbuje aj náš harmonogram.

Trieda funguje denne od 7. do 17. h, spravidla po celý školský rok, samozrejme, s výnimkou voľných dní. V čase jarných, jesenných či veľkonočných prázdnin, keď je škola zatvorená, sa prevádzka presúva do priestorov MŠ Letná. Prijat' môžeme maximálne 20 detí, pričom prednostne zaradíme deti z našej mestskej časti.“

Prispeli sme k medzinárodnej výmene skúseností

V apríli sa v Bratislave stretli slovenskí a rakúski experti na úrovni ministerstiev školstva, aby prediskutovali možnosti spolupráce. Rakúski hostia sa zaujímali o školský vzdelávací systém na Slovensku, výchovné predmety na našich základných i základných umeleckých školách, odborné vzdelávanie na stredných školách, ale aj prierezové témy, ako je zdravé stravovanie detí, podpora remesiel či finančná gramotnosť. Zaujali ich mnohé unikátne prvky, ktoré rakúsky vzdelávací systém neposkytuje.

Súčasťou programu boli návštevy škôl

a školských zariadení, pričom jednou zo zúčastnených škôl bola novomestská Základná škola s materskou školou na Sibírskej ulici. „Odborníci sa zúčastnili hodín hudobnej a výtvarnej výchovy, pracovného vyučovania i občianskej výchovy, zaujímali ich tiež obsah a forma výchovy v školskom klube. Ocenili entuziazmus i kreatívny prístup našich učiteľov a my sa tešíme, že sme im mohli prezentovať komplexný prístup k vzdelávaniu i výchove našich detí,“ uviedla riaditeľka školy Milena Partelová.

Jana Škutková
Snímka Milena Partelová

Malí Novomešťania spoznajú jazyk susednej krajiny

Jedenásť novomestských škôl a materských škôl sa zapojilo do medzinárodného programu BIG SK-AT „Koopérácie v oblasti vzdelávania v pohraničí SK-AT“, ktorého cieľom je skvalitniť jazykové vzdelávanie, zvýšiť kvalifikáciu učiteľov a od útleho veku umožniť deťom spoznávať reč susednej krajiny. Kým malí Slováci sa budú učiť nemčinu, rakúski deti z pohraničných oblastí spoznajú slovenčinu, prípadne maďarčinu alebo češtinu. Vzdelávanie sa má začať už v materskej škole a neskôr pokračovať na prvom a druhom stupni základnej školy.

Už v jarných mesiacoch tohto školského roka sa vytvoria testovacie skupiny,

v septembri naštartuje pravidelná výučba. Nemá ísť pritom o klasický prístup a už vôbec nie o memorovanie slovíčok. Učenie bude prebiehať hravou formou, na základe najnovších poznatkov z medzinárodných výskumov o cudzojazyčnom vzdelávaní. Súčasťou projektu sú školenia a workshopy pre lektorov, ako aj sprístupnenie elektronickej platformy, z ktorej budú čerpať materiály, prednášky a informácie. Zážitkové vzdelávanie ukáže deťom, ako môžu využiť vedomosti v reálnom živote, čakajú ich výmenné exkurzie i tábory, divadelné či hudobné vystúpenia a iné kreatívne aktivity. Učitelia, ktorí sa zapoja do projektu, budú zároveň spolu-

pracovať na tvorbe úplne novej metodiky pod dohľadom expertov a vymieňať si skúsenosti s partnermi z iných krajín, aby sa veci nevyvíjali duplicitne a aby sa metódika overila priamo v praxi.

Jana Škutková, snímka Jana Plevová

Bezpečnosť na prvom mieste

Súčasná dopravná situácia v mestách sa dramaticky dotýka každého z nás. Ulice a cesty sú plné áut, preto je mimoriadne dôležité venovať pozornosť vzdelávaniu a trénovaniu našich detí. Ich bezpečnosť je na prvom mieste a hoci si to často pre rýchle tempo života neuvedomujeme, svojím správaním im dávame vzor, ktorý napodobňujú.

V areáli materskej školy na Legerského ulici plánuje Nové Mesto realizáciu užitočného projektu dopravného ihriska. Jeho cieľom je podporiť kvalitný praktický výcvik detí z materských škôl a žiakov

základných škôl a zvýšiť ich bezpečnosť na cestách. Keď sa deti pri hre naučia základné pravidlá, spomenú si na ne pri prechádzaní cez cestu či neskôr, pri používaní verejných komunikácií na bicykli.

Mestské deti sú účastníkmi rozličných dopravných situácií každý deň, preto by kvalitná dopravná výchova mala byť jednou z hlavných priorít rodičov, učiteľov aj mestských častí. Prepojenie teórie a praxe prostredníctvom interaktívnych hier s dopravnou tematikou motivuje deti zamyslieť sa nad svojím pohybom po uliciach.

Vladimír Mikuš

Nové Mesto zažilo veľké jarné upratovanie

Najlepšou EKO výchovou je ísť deťom príkladom. Do brigád, ktoré pri príležitosti medzinárodného Dňa Zeme zorganizovali viaceré základné školy spolu s mestskou časťou, sa zapojili celé rodiny. *„Chceme, aby mali naše deti záujem o čisté prostredie okolo seba, a je jedno, či doma, v škole alebo inde. To najlepšie, čo môžeme urobiť, je ísť im príkladom. Na takýchto akciách sa navyše utužuje komunita, ktorej ide o spoločnú dobrú vec, čo má tiež veľký význam,“* povedal starosta Rudolf Kusý.

V piatok 20. apríla čistili žiaci zo základných škôl Riazanská a Za kasárňou okolie svojich škôl a zelené plochy na Hostinského sídlisku. V pekný slnečný deň sa tu stretlo okolo 350 usilovných pomocníkov.

V rovnaký deň upratali a skrášlili svoj areál aj na Základnej škole s materskou školou Za kasárňou. *„Pripravili sme polička na pestovanie, s ktorými chceme začať v septembri. Rodičia s deťmi zároveň natierali futbalové bránky, opravovali a skrášľovali ošarpaný múr garážovej steny, vysadili okrasné rastlinky. Zúčastnili sa celé rodiny,“* priblížila pracovnú atmosféru riaditeľka Monika Hulenová. Aj tu bola brigáda spojená s piknikom, o občerstvenie sa postarali rodičia.

Na sobotu 21. apríla pripravila veľkú komunitnú akciu Základná škola s materskou školou Cádova na Kramároch. Vysádzali sa tu nové dreviny, kríky, bylinky. Súčasťou brigády bola úprava podlažia detského ihriska pri škole a obnova pieskoviska v škôlke. Šikovní pomocníci urobili nový podklad pod detskú lanovú pyramídu a natierali plot a stoly. *„Brigádu ku Dňu Zeme robíme pravidelne každý rok. Vždy je vysoká účasť a aj tento rok sme privítali okolo 200 detí, rodičov, zamestnancov či priateľov školy,“* povedala riaditeľka školy Miroslava Komorníková. Mamy a staré mamy pripravili niečo dobré pod zub. Po práci alebo počas chvíľ oddychu sa deti zabavili v tvorivých dielňach.

Tradičná brigáda v Dimitrovke sa uskutočnila o týždeň neskôr. Takmer päťdesiatka mladších aj starších brigádnikov mala čo robiť celé dopoludnie. Vyčistili okolie školy, pokosili trávu, ponatierali ploty aj zábradlia.

V polovici mája sa rodičia aj vychovávatelia pustili do úpravy areálu materskej školy Šancová. Natreli, vyšmirglovali a opravili hracie prvky, pokosili a pohrabali trávnik. Šikovní otcovia sa pustili aj do prípravy dopravného ihriska.

(bor, jš)

Snímky Jana Plevová

Aby deti čítali viac!

Rodičia a učitelia zo školy Za kasárňou by radi podporili čítanie detí, a preto sa v Nadácie Tesco uchádzajú o finančnú podporu na vybudovanie letnej čítárne s oddychovou i vzdelávacou funkciou. Ich nápad bol zaradený medzi najlepšie v regióne a stal sa jedným z tých, o ktorých budú hlasovať zákazníci siete predajní.

Aj naši čitatelia môžu pomôcť. Ak v čase od 7. mája do 4. júna nakúpíte v ktoromkoľvek obchode spoločnosti Tesco, dostanete hlasovací žetón. Vhodte ho do boxu priradeného k projektu „Čítanie v záhrade“ v predajniach na Jeséniovej, Račianskej či Háľkovej ulici (OD Slimák) alebo v OD Zlaté piesky. Projekt s najvyšším počtom hlasov získa od nadácie finančnú podporu vo výške 1 300 eur. ZRPŠ tunajšej školy vopred ďakuje za každý hlas!

Katarína Žúžiová

Polus ponúka bohatý program nielen pre deti

Obchodné centrum Polus pripravilo pre najmenších najdlhšiu oslavu Medzinárodného dňa detí. Začala sa už 11. mája a potrvá do 2. júna. 1. a 2. júna bude pre deti pripravený bohatý program v štýle Mattel Party a počas toho istého víkendu poteší milovníkov malého futbalu akcia NEYMAR JR'S 5, ktorú zastrešuje Red Bull. Všetci návštevníci si tak prídu na svoje!

Hračkárstvo, tanečný parket, tvorivá dielňa aj detská izbička a k tomu tím animátorov, ktorý dokonale zabaví vaše ratolesti. Do nákupného centra Polus zamierila veľká detská párty od Mattela. Prináša nevšednú zábavu v troch herných zónach – pre dievčatká v štýle Barbie, chlapcov pritiahnu autodráhy Hot Wheels a najmenšie detičky poteší vláčik Tomáš. Počas piatka a soboty 1. a 2. júna nájdete v hlavnej rotunde Polusu veselý program venovaný oslave MDD.

Priehŕstie zaujímavých podujatí počas víkendu 2. a 3. júna doplní špeciálny futbalový zážitok NEYMAR JR'S 5 pod taktovkou spoločnosti Red Bull. Akcia pre nadšencov malého futbalu sa bude konať priamo v Poluse na strešnom parkovisku. Zaujme nielen mužské publikum, pretože v nedeľu sa predvedú aj ženské tímy. Jedinečný futbalový koncept Neymar JR'S 5 bude mať na Slovensku premiéru. Ide o globálny turnaj slávneho brazílskeho útočníka Neymara

da Silvu Santosa Júniora, ktorý oslavuje futbal ako vášň spoločnú celému svetu.

Tohto roku sa počet zapojených krajín vyšplhal na 62 a okrem Neymarovej rodnej Brazílie, Francúzska, Austrálie, Mexika či Japonska patrí medzi ne po prvýkrát aj Slovensko! V štyroch slovenských mestách sa v priebehu mája a júna odohrajú kvalifikačné zápasy a na **bratislavskom**

finále 3. júna v Poluse sa rozhodne o celkových víťazoch. Tí pocestujú na veľké globálne finále do Brazílie a postavia sa proti tímom z celého sveta. V hre nie je iba zisk titulu svetových šampiónov, ale aj možnosť stretnúť sa s Neymarom a postaviť sa v zápase priamo proti nemu na jeho domácej pôde.

Dôverujú Slováci cudzincom?

V poslednom aprílovom týždni sa mnohé miesta Bratislavy stali dejiskom 13. ročníka multikultúrneho festivalu [fjúžn], ktorý zorganizovala Nadácia Milana Šimečku.

Príbehy cudzincov, ktorí svoj domov našli v iných krajinách, sme spoznali formou výstav, koncertov, diskusií, komunitných aktivít a ďalších podujatí na tému Dôvera. „Dôvera sa ťažko buduje k niekomu nekonkrétnemu či niekomu, koho nepoznáme. Festival dáva priestor na stretnutia v rôznych situáciách – pri jedle, hudbe, na workshope, diskusií či pri umeleckom diele. Keď ľudia vedia o sebe viac, napomáha to tvorbe lepších vzťahov medzi väčšinou spoločnosťou a ľuďmi pochá-

dzajúcimi z iných kultúrnych a jazykových prostredí,” uviedla riaditeľka Nadácie Milana Šimečku Nina Galanská.

V piatok 20. apríla sme v Novej Cvernovke diskutovali s prenasledovanou žurnalistkou Nazeehou Saeed z Bahrajnu o slobode slova a tlače. Za výkon povolania ju zatkli, fyzicky a psychicky týrali, no mladú ženu nezastrašili. „Keď polícia chodila po mojich kolegoch, očakávala som, že môžu zatknúť aj mňa, a niekoľko týždňov som spávala oblečená, pretože razie väčšinou vykonávali v noci. Prišli po mňa po troch mesiacoch a je to skúsenosť, o ktorej dokážem hovoriť, no doteraz som sa s ňou úplne nevyrovnala,” priblížila svoje pocity. Po prepustení sa Nazeeha domáhala

odškodnenia na súde, no po dlhom a neúspešnom procese z krajiny utiekla. Dnes žije a pracuje v Paríži. Verí, že situácia v Bahrajne sa zmení a bude sa môcť vrátiť domov. S moderátorom Michalom Havranom a hosťami v publiku hovorila aj o situácii na Slovensku po vražde Jána Kuciaka a jeho priateľky. Zhodli sa, že novinári potrebujú silnejšiu ochranu, pretože ich práca je v niektorých smeroch nenahraditeľná.

Text a snímka Jana Škutková

Spoločne v boji proti rakovine

Na Slovensku stúpa počet onkologických pacientov približne o 34 000 nových prípadov ročne. Medzi najrozšírenejšie onkologické ochorenia u žien na Slovensku patria rakovina prsníka, hrubého čreva a konečníka a rakovina krčka maternice. U mužov dominujú rakoviny prostaty, hrubého čreva a konečníka a rakovina pľúc. Aj tohto roku sme si v apríli priplli na oblečenie žltý kvietok narcisu ako symbol spolupatričnosti s ľuďmi bojujúcimi s rakovinou. Už po 22. raz sa uskutočnila verejnoprospešná finančná zbierka – Deň narcisov. Finančné prostriedky sa použijú na realizáciu dlhoročných psychosociálnych projektov na priamu pomoc onkologickým pacientom a ich rodinám. K nim patria bezplatné

služby onkoporadne a siete psychológov, relaxačné pobyty pre pacientov či aktivity v oblasti prevencie a informovanosti verejnosti. V neposlednom rade sa poskytujú príspevok nemocničným a zdravotníckym zariadeniam, paliatívnym oddeleniam, hospicom na materiálne a prístrojové vybavenie. Kým celoslovenské výsledky zbierky ešte nie sú známe, bratislavské príspevky sú už zrátané. Výnos z Dňa narcisov v našom meste je výrazne vyšší ako minuloročný a presiahol 200-tisícovú hranicu. Výsledná vyzbieraná suma je 201 867,58 eura.

Ako predchádzať ochoreniu?

Liga proti rakovine pripravila informačný leták, ktorý obsahuje 15 zásad

prevencie – je voľne dostupný na stránke www.lpr.sk. Medzi najdôležitejšie zásady patrí pravidelné absolvovanie preventívnych prehliadok u lekára, vďaka čomu sa dá ochorenie zachytiť v počiatočných štádiách. Ďalšími sú zdravé stravovanie, dostatok pohybu a neprejedanie sa, vyhýbanie sa fajčeniu a požívaniu alkoholu, znižovanie stresu, dodržiavanie prirodzeného pomeru práce a odpočinku, dostatok spánku, vyhýbanie sa soláriám a opaľovaniu na priamom slnku a pod.

Pacienti, ale aj ich príbuzní a verejnosť, sa môžu obrátiť na odborníkov v onkoporadni Ligy proti rakovine. Vždy aktuálny rozpis služieb odborníkov na daný týždeň nájdete na stránke www.lpr.sk (red)

V klube na Športovej stále rušno

Keďže apríl je aj mesiacom lesov, pozvali sme si na besedu zaniietenú ochranárku Ing. Katarínu Šimončičovú, poslankyňu a členku komisie ochrany životného prostredia. Často sme svedkami necitlivej likvidácie stromov v Bratislave, ale znepo-

kojújú nás aj správy o tom, že pod pílamí miznú naše lesy. Porozprávali sme sa o tom s odborníčkou, ktorá nás vyzvala, aby sme neváhali zavolať na mestskú políciu, ak sa stretneme s necitlivým výrubom. Vyjadrila niekoľko pekných myšlienok o živote stromov, že majú svoj „rozum“, že si odovzdávajú informácie a že v prírode, ktorej členmi sme aj my ľudia, sú nenahraditeľné.

Ak zomrie strom, je to dôvod na smútok, ale aj dôvod na aktivitu: vysadiť nový a staraj sa oň!

17. apríla prišiel medzi nás pán Vincent Moroz, pracovník oddelenia kriminality na Ministerstve vnútra, aby nám poskytol rady, ako sa nestáť obeťou trestných činov. Jeho prednáška obsahovala veľa aktuál-

ných informácií o metódach páchatelov kriminality, pričom sa zamerával najmä na ľudí v seniorskom veku. Sprístupnil nám niekoľko prípadov a poučili sme sa, kde je možné získať informácie o tom, ako sa vyhnúť problémom, ako sa v rozličných situáciách zachovať a kde hľadať pomoc. Zvlášť upozorňoval: „Pozor na telefonáty s cudzími ľuďmi, nedávať z ruky doklady, pozor pri výbere peňazí z automatov, nepúšťať do bytu neznámych ľudí a najmä, ak sa niečo také príhodi, neváhať a nahlásiť incident polícii.“ Zhodli sme sa, že prednáška bola pre nás veľmi prospešná a v budúcnosti by sme si ju radi zopakovali.

Alica Šimková, DCS Športová

Vitálna myseľ po celý život

Pani Ida Mišeková z denného centra seniorov na Stromovej sa v rámci podujatia Týždeň mozgu zúčastnila tréningu, ktorý sa jej veľmi zapáčil. Priniesla odtiaľ zaujímavé materiály a pomôcky, kúpila si knihu vydanú Centrom Memory a pozháňala drobné predmety potrebné na cvičenie. Keď podobnú aktivitu navrhla svojim kolegom v klube, nemusela ich presviedčať. Rýchlo sa dohodli, že si takéto cvičenia zaradia do pravidelného programu. Niet divu, veď udržať si pamäť a dobré duševné zdravie vo vyššom veku je dôležitým predpokladom, aby mohli žiť svoj život naplno.

Cvičenia zahŕňajú aj nenáročné pohybové úlohy, pri ktorých sa telo zahreje, jemne sa premasírujú končatiny, precvičí sa zručnosť prstov i koordinácia pohybov. „Ide o to, že pri jednotlivých úlohách zapájame ľavú a pravú hemisféru mozgu,“ vysvetlila pri cvičení. Snaží sa robiť zaujímavé stretnutia, vyhľadáva súvisiace informácie a čo-to o zložení a fungovaní mozgu priblížila členom centra prostredníctvom článku od doktorky Čunderlíkovej zo Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti. Spoločné cvičenia v priateľskom ovzduší pomáhajú kramárskym seniorom zachovať si

dobrú náladu a psychickú pohodu a tým podporiť zdravé fungovanie mozgu.

Text a snímka Jana Škutková

Potápači vyčistili dno Kuchajdy

Mikrovlnku, lešenárske rúry, ale aj vyhodenu pneumatiku, rozbité sklo či množstvo odtrhnutých rybárskych háčikov vytiahli cez víkend potápači počas čistenia nášho prírodného kúpaliska na Kuchajde. Čistenie zabezpečuje pravidelne na začiatku sezóny mestská časť v spolupráci so Spolkom ochrancov vody Octopus. „Pri čistení dna sa každoročne zameriavame na pásмо vyhradené pre kúpajúcich. Pravidelne tam nachádzame rôzne ostré predmety, ktoré by mohli spôsobiť úraz,“ informoval starosta Nového Mesta Rudolf Kusý.

Čistenie zabezpečoval tím siedmich potápačov a odpad zozbierali do veľkokapacitného kontajnera pripraveného novomestským EKO-podnikom verejnoprospešných služieb. Po prvom veľkom čistení sa v priebehu sezóny dočisťuje dno v pobrežnej časti. „Mnohí správcovia vodných plôch nezabezpečujú

čistenie dna, čím ohrozujú zdravie návštevníkov,“ upozornil predseda Spolku ochrancov vody Octopus Tomáš Rácz, podľa ktorého je mestská časť Nové

Mesto svetlou výnimkou. Aj preto sa rozhodli tento rok pri príležitosti 25. výročia čistenia Kuchajdy a dlhoročnej spolupráce s bratislavským Novým Mestom vyčistiť dno kúpaliska zdarma.

Vďaka starostlivosti správcu jazera a pravidelnému potápačskému čisteniu množstvo odpadu, ktoré pred začiatkom každej sezóny vytiahnu z dna Kuchajdy, postupne ubúda. „Tohtoročné čistenie preukázalo historické minimum odpadu. Dokonca nebol nájdený ani jeden nákupný vozík, čo bolo v minulých rokoch samozrejmosťou. Zaznamenali sme nárast veľkých ulitníkov, ktoré sú indikátorom čistoty vody,“ dodal Tomáš Rácz. V minulosti potápači našli vo vode aj označovač cestovných lístkov z autobusu MHD, odpadkové koše, kočík, utopený vodný bicykel či dokonca pištoľ.

Ján Borčín, snímka Jana Plevová

Vyskúšajte si orientačný beh

Športový klub Sandberg otvoril v máji na Kamzíku prvý stály areál na tréningy v orientačnom behu. Športovci v spolupráci s Mestskými lesmi Bratislava pripravili špeciálnu mapu na orientačný beh a osadili v okolitom lese pevné kontrolné stanovišťa. Začiatok trasy a informácie umiestnili aj na novej informačnej tabuli pri parkovisku pod bufetmi. Finančnú podporu poskytol zaujímavému projektu Nadačný fond Telekom pri Nadácii Pontis.

Milovníci behu a návštevníci lesa na Kolibe získali jedinečnú príležitosť vyskúšať si zaujímavý šport a zároveň spoznať krásne prírodné zákutia. „Pripravili sme dve trate. Ľahšia je vhodná pre začiatočníkov, rodiny s deťmi či školské výlety, vedie po cestičkách a chodníkoch. Náročnejšia trasa vedie prevažne mimo ciest a chodníkov a je určená pre tých, ktorí hľadajú v živote výzvy. Využiť ju môžu aj orientační bežci z iných miest, jednoducho všetci tí, ktorým je ľahšia trať málo,“ hovorí Radoslav Jonáš, predseda klubu ŠK Sandberg. Mapu si môžete vyzdvihnúť bezplatne v bufete Kamzík alebo si ju sami vytlačíte z webstránky <http://sandberg.orienteeing.sk/kamzik>. Na tejto stránke nájdete aj ďalšie informácie. Ak chcete vyskúšať niečo nové, za príležitosťou nemusíte cestovať ďaleko!

ŠK Sandberg, snímka Martin Jonáš

Tip na začiatok prázdnin

Srdečné pozvanie pre všetkých Novomešťanov poslali do redakcie organizátori druhého ročníka Bratislavského dobového pikniku. Bude súčasťou podujatia Urban Art Festival a zažiť ho môžete 1. júla v Sade Janka Kráľa.

Štylové kapely Fats Jazz Band a SwinGang budú od 14. h až do noci hrať swingovú hudbu 30. až 40. rokov. Lektori bratislavských tanečných škôl vás naučia základné kroky tancov charleston alebo lindy hop a večer si ich vyskúšate v tančiarni pod hviezdami. Po celý čas sa budete môcť nechať ostriať u pánskeho holiča, učesať v dámskom salóne či okúsiť tajomstvo „Escape Room“. Detailný program nájdete na facebookovej stránke Bratislavský dobový piknik. (JŠ), snímka Karol Srnec

Poznávanie histórie s nádychom dobrodružstva

Občianske združenie BUNKRE založila v roku 2010 skupina bratislavských nadšencov pre vojenskú históriu. Rozhodli sa mapovať, monitorovať a zhromažďovať informácie o slovenských kavernách a bunkroch z obdobia svetových vojen. A nielen to. Radi by zvýšili povedomie verejnosti o existencii a pôvodnom účele týchto, mnohokrát oku skrytých pamiatok. Prácu združenia, formu osvetu i zaujímavé objavy nám priblížili predseda združenia Peter Čiba a jeho člen Michal Haratík.

Akým spôsobom spolupracujú členovia OZ Bunkre?

Každý z našich členov prispieva tým, čím vie. Sú medzi nami ľudia šikovní v hľadaní informácií, iní sú zbehlí v orientácii v teréne. Niektorí majú výbornú schopnosť komunikovať s úradmi a úspešne vybaviť potrebné povolenia. V neposlednom rade si ceníme ľudí, ktorí dokážu pracovať s rôznymi materiálmi a vyrábať veci potrebné pri rekonštrukcii objektov, ktoré spravujeme.

Ktoré pamiatky patria k vašim najväčším objavom? Čo považujete za najdôležitejšie výsledky svojej práce?

Za jeden z najväčších objavov považujeme rozhodne objavenie podzemnej časti jednej z už nefungujúcich slovenských nemocníc. Priestory, ktoré sa pod ňou nachádzajú, sú naozaj obrovské a mali podľa všetkého slúžiť na provizórne presťahovanie jej oddelení do bezpečia v prípade, ak by bol vyhlásený vojnový stav a hrozilo bombardovanie nadzemnej budovy.

No za najdôležitejšie výsledky našej práce považujeme skôr to, čo robíme pre širokú verejnosť. Predovšetkým rekonštruovanie a následné budovanie múzeí z dávno zabudnutých, zubom času poškodených vojenských opevňovacích stavieb v podzemí.

Ako sa podarí objaviť nový bunker či kavernu? Sú takéto objekty známe a vy ich „len“ sprístupníte, alebo je za tým aj skutočné hľadanie a objavovanie?

Disponujeme mapou, ktorá zobrazuje polohu jednotlivých objektov. Nález takého, ktorý sme ešte nestihli navštíviť, teda nebýva úplnou náhodou. Skôr je výsledkom dôkladnejšieho preskúmania miesta, kde by sa nejaký objekt mal nachádzať. Ľahšie prístupné objekty sú, samozrejme, známe a navštevuje ich pomerne veľa ľudí ešte pred tým, ako sa ich prípadne ujme my. Ak nás niektorá stavba zaujme svojou zachovalosťou, je aspoň trochu prístupná a usúdime, že sa pustíme do jej rekonštrukcie, prichádza na rad vybavovanie potrebných povolení. A potom... hor sa do práce!

Na území mestskej časti Bratislava-Nové Mesto ste sprístupnili delostreleckú kavernu na Kamzíku a upravujú bunker nad mlynom Klepáč. Čím sú zaujímavé? Oplatí sa ich navštíviť?

Kaverna na Kamzíku je už niekoľko rokov oficiálne prístupná verejnosti a zaujímavá je predovšetkým tým, že je rozlohou najväčším dochovaným objektom z obdobia prvej svetovej vojny na našom území. Na rekonštrukciu sme získali príspevok z participatívneho rozpočtu mestskej časti.

Na snímke zľava: Michal Haratík a Peter Čiba

Záujem návštevníkov je vysoký, za víkend sem zavíta približne 500 ľudí. Prispieva k tomu aj poloha priamo pod frekventovaným turistickým chodníkom, vďaka čomu dokáže kaverna do svojich útrob prilákať aj množstvo náhodných okoloidúcich, ktorí o nej dovtedy vôbec netušili...

Bunker nad mlynom Klepáč je zatiaľ v rekonštrukcii, jeho oficiálne sprístupnenie ešte len chystáme. Je už kompletne vykopaný, uzamykateľný, má vybudovaný trativod, prístupové schodisko a pre bezpečnosť návštevníkov sme okolo neho vybudovali drevené zábradlie. Je za tým množstvo práce, ktorú na prvý pohľad nevidno... Na financovanie rekonštrukcie poskytla dotáciu mestská časť Bratislava-Nové Mesto, prispel aj miestny poslanec Tomáš Korček. Veľmi nám pomáhajú prostriedky venované formou 2 % dane z príjmov, ktoré získavame od našich členov a záujemcov.

Postupné odkrývanie bunkra nad mlynom Klepáč

Môžete našim čitateľom bližšie objasniť, ako sa tieto stavby využívali?

Vojenské kaverny slúžili predovšetkým ako úkryt pre delostrelcov a na uskladnenie munície. Obrana bratislavského predmostia bola realizovaná formou samostatných delostreleckých postavení. Stavané boli na výšinách s dobrým výhľadom, aby bránili mesto zo všetkých strán. Z hľadiska dokončenosti línie objektov je zrejmé, že betonáž postupovala od východu na západ, keďže najpravdepodobnejší príchod protivníka sa očakával z východného smeru. V priebehu ďalšej výstavby sa pravdepodobne z nedostatku času upustilo od kompletnej betonáže, vybetónovaná je v mnohých prípadoch iba vstupná časť a zvyšok objektu je len vylámaný v skale. Zatiaľ sa nám v Bratislave podarilo odhaliť 51 takýchto kaverien a niekoľko sme ich objavili aj nad Wolfsthalom v Rakúsku.

V oblasti Bratislavy boli kaverny budované v rokoch 1914 až 1915. Všetky sa hlbili

ručne, prípadne s minimálnou mechanizáciou. Výbušniny neprichádzali do úvahy, aby robotníkov nezavalilo. Nachádzajú sa v predsunutom opevnení na Dúbravskej hlavici, no hlavná línia osamelých ohnísk odporu vybudovaná podľa projektu armádného generála vo výslužbe majora Škvora sa tiahne od Dlhých dielov cez Líščie údolie, Lamač, Železnú studničku až na kopec Ahoj. Ďalšia línia bola vybudovaná v oblasti Wolfsthalu v Rakúsku. Obranné línie boli postavené z dôvodu hrozby ruských útokov na Viedeň. Hrozba sa však nenaplnila a objekty sa do otvorených bojov nikdy nedostali.

Beriete medzi seba aj nových členov? Ako sa k vám môžu pridať prípadní záujemcovia?

Pre každého, koho zaujíma naša činnosť a vojenská história, sú dvere občianskeho združenia Bunkre otvorené a môže sa na našich projektoch zúčastňovať. Popri spravovaní historických objektov každoročne

Dnešný pohľad do priestorov delostreleckej kaverny na Kamzíku

organizujeme niekoľkodňové poznávacie jazdy do zahraničia. Pomáhajú našim členom nadviazať osobné kontakty a priateľstvá, pričom spoznávame zaujímavé podzemné miesta v okolitých krajinách. Radi privítame medzi sebou nových členov.

Stanovy OZ, adresu i prihlášku za člena združenia nájdete na stránke www.bunkre.info/obcianske-zdruzenie-bunkre/

*Zhovárala sa Jana Škutková
Snímky archív OZ Bunkre*

Bikepark Koliba odštartoval novú sezónu

Po ukončení základnej údržby trati, ktorá je po zime vždy potrebná, sme koncom apríla otvorili v bikeparku Koliba novú sezónu. Členov občianskeho združenia Slobodný Bajker a nadšencov horskej cyklistiky prišli spolu so mnou podporiť aj poslanci Andrej Árva a Richard Mikulec. Pre prítomných boli pripravené nielen dobre upravené trate, ale aj odborné časopisy a občerstvenie.

Dobrovoľníci z občianskeho združenia prevádzkujú v našej mestskej časti verejný bikepark už 13 rokov. Ich aktivita sa rozbehla začiatkom roka 2005, keď s podporou mestských lesov zlegalizovali cyklistickú trať Rohatka. Po legalizácii ju bolo potrebné kompletne zrekonštruovať a zároveň postaviť 1 km dlhý úsek od lúky po Rotundu – koniec trate na Železnej studničke. Takto sa im podarilo v júli 2005 úspešne otvoriť prvú oficiálnu cyklistickú jazdovú trať Rohatka na Slovensku. V júni 2013 pribudla druhá trať Driver 8. Nadšenci vedení predsedom občianskeho združenia Jurajom Rafajdom sa však neuspokojili a pokračovali ďalej. Tentoraz už aj s finančnou pomocou našej mestskej časti a dobrovoľných prispievateľov vybudovali v roku 2016 ďalšiu cyklistickú trať s názvom Blue Trail. Vzhľadom na nízku obťažnosť je určená najmä pre začiatočníkov. Štart trate sa nachádza pri hornej stanici lanovky na Kamzíku, vedie cez lúku a lesný porast

popri spomínanej lanovke, kde sa napája na existujúci široký chodník vedúci až k dolnej časti lanovky na Železnej studničke. Na trati dlhej 1,5 kilometra sa môžu cyklisti tešiť na mnohé prekážky, ako napríklad klopené zákruty, lavice, vlny či mostíky. Nateraz posledné rozšírenie Bikeparku Koliba nasledovalo v minulom roku, keď bola otvorená najnáročnejšia trať Kameňák. Je určená hlavne pre skúsených jazdcov, ktorí majú radi strmé pasáže s kamenistým podkladom a koreňmi. V súčasnosti tak nájdete v Bikeparku Koliba štyri trate, kde si prídu na svoje horskí cyklisti od začiatočníkov až po náročných športovcov.

Bikepark Koliba je bezplatný a verejne dostupný pre všetkých nadšencov horskej cyklistiky. Ročná návštevnosť sa odhaduje na približne 3 000 bajkerov nielen zo Slovenska, ale aj z Čiech, Maďarska a Rakúska. Finančná podpora sa mestskej časti časom vráti. Väčšina cyklistov, ktorí už môžu využívať celkovo štyri trate Bikeparku Koliba, sa totiž prepravuje aj so svojimi bicyklami lanovkou zo Železnej studničky na Kamzík. Tú prevádzkuje naša organizácia – EKO-podnik VPS.

Viac informácií nájdete na stránke www.bikeparkkoliba.sk

Tomáš Korček

Kultúrne leto otvorí Dara Rolins

Už o pár dní je tu leto, ktoré bude aj tento rok v Novom Meste sprevádzať skvelá ponuka kultúry a športových aktivít. Začínáme tradične veľkým Otvorením Kultúrneho leta 2018, ktoré sa bude konať v sobotu 23. júna na Kuchajde.

Dopoludnie bude od 10. h patriť deťom a rodinám, ktoré sa zabavia na súťažných stanovištiach, nafukovacích atrakciách a budú môcť získať odmeny. V hlavnom programe, ktorý sa začne o 15. h, vám ponúkame opäť viacero lákadiel – kapely Komajota, Funkiez, vychádzajúcu hviezdu Tomáša Buranovského (alias BuranoWski) či hlavnú hviezdu popoludnia – speváčku Daru Rolins! Chýbať nebudú ani tentoraz talenty z našich škôl či pôsobivá ohňová šou.

Vstup bude, samozrejme, zdarma. Viac aktuálnych informácií o akcii nájdete na stránke www.banm.sk alebo na Facebooku (Kultúrne leto v Novom Meste). Tešíme sa na vás!

(bor), snímka Jana Plevová

Poetický večer s veršami Ivana Kraska

Bardovi slovenskej lyriky Ivanovi Kraskovi bol venovaný aprílový 158. Poetický večer pri sviečkach v Dome kultúry na Kramároch. 60. výročie úmrtia tejto veľkej osobnosti slovenských dejín i kultúry si prítomní milovníci poézie uctili ukážkami

z jeho básnickej tvorby i hudobno-poetickým pásmom Juraja Sarvaša a speváckeho zoskupenia Danubius Octet Singers pod vedením Daniela Simandla.

Zaujímavými spomienkami prispeli hostia z Kraskovej rodnej obce Lukovišťa, z Rimavskej Soboty aj iných miest. Čestný predseda Spolku slovenských spisovateľov Jaroslav Rezník st. priblížil básnikove životné cesty. Vysvetlil, ako umelec, vlastným menom Ján Botto, vymenil svoj prvý pseudonym Janko Cigán za neskoršie meno Ivan Krasko. Bol veľkým talentom a samostatnou osobnosťou, nevyhľadával umelecké zoskupenia súčasníkov a nepridal sa napríklad k „Hlasistom“. Vehementne odmietol zásahy do svojej tvorby a napriek odlišným názorom starších kolegov si presadil názov zbierky Nox et solitudo. Aj keď veľkú časť života prežil v cudzine, Kraskovi

nebol ľahostajný osud slovenského národa a snažil sa o zlepšenie jeho postavenia najmä prostredníctvom práce učiteľov.

Najbližšie stretnutie s poéziou a jej interpretmi môžete na Kramároch zažiť 4. júna.

Jana Škutková, snímka Jana Plevová

Deň detí na Kuchajde

Nedeľa 10. júna bude v Novom Meste patriť deťom. Na Kuchajde sme pre vás a vaše detičky pripravili veľkú oslavu Dňa detí. Stretneme sa od 15. h, budeme súťažiť, športovať a zabávať sa! Tešiť sa môžete na bohatý program – vystúpenie Dorotky z Fidorkova, tvorivé dielne, súťažné zábavné stanovišťa s odmenami, nafukovacie detské atrakcie a ďalšie prekvapenia. Vstup je zdarma. Viac informácií na www.banm.sk

(bor), snímka Jana Plevová

Chystáte sa maľovať, stavať alebo rekonštruovať?

Váš Dom farieb & hobby centrum

A viete, že správny výber farieb a vhodný technologický postup vám môže ušetriť aj polovicu nákladov? Najmä ak vám dobrú radu poskytne odborník s dlhoročnými skúsenosťami. Neviete, na koho sa obrátiť? V predajni **Váš Dom farieb & hobby centrum** nájdete profesionálnych predajcov, ktorí zodpovedia každú vašu otázku. Navštívte nás a presvedčte sa na vlastné oči. **Prečo prísť práve k nám?**

- ✓ milý a ochotný personál s odbornými znalosťami nájde pre vás najvhodnejšie riešenie
- ✓ mnohé výrobky máme až o 30 – 50 % lacnejšie ako obchodné centrá. Načo platiť inde viac, ak na jednom mieste nájdete optimálnu ponuku?
- ✓ ku každému nákupu nad 49 eur dostanete osviežujúci darček

Pri maľovaní alebo rekonštrukcii sa oplatí spoľahnúť sa na odborníkov a dlhé roky sa tešiť z úspechu!

Tel.: + 421 2 446 45 111, Pri Bielom kríži 8 (oproti Palme), Bratislava, www.vasdomfarieb.sk

Bežci pomohli nevyliciteľne chorým deťom

V prvej sekunde 14. apríla, hneď po polnoci, odštartoval na Kolibe tretí ročník dvadsaťštyrihodinového charitatívneho projektu ULTRALANOVKA PRE PLAMIENOK. „Nie ste v tom sami“ je posolstvo, ktoré účastníci poslali nevyliciteľne chorým, zomierajúcim a smútiacim deťom a ich rodinám v starostlivosti neziskovej organizácie PLAMIENOK.

Na trať vyštartovalo viac ako 50 registrovaných pretekárov vo veku od 18 rokov. Celých 24 hodín prekonávali trojkilometrový traťový okruh s prevýšením 186 m. Symbolicky sa k nim pripájali aj bežci na kratšiu vzdialenosť a za dobrovoľný príspevok odbehli niekoľko okruhových. Projekt sa uskutočnil pod záštitou starostu Nového Mesta Rudolfa Kusého, za pomoci EKO-podniku verejnoprospešných služieb a ďalších externých

partnerov. Sedačková lanovka zo Železnej studničky na Kamzíku premávala v tento deň bezplatne, resp. za dobrovoľný príspevok a z jej sedadiel mohli náštevníci povzbudiť bežcov. „Beh na dlhú trať je synonymom ‚behu života‘, ktorý zdolávajú rodičia a príbuzní detí v starostlivosti Plamienka. Je to často práve sila ducha, ktorá nielen bežcom, ale aj chorým deťom a ich rodinám pomáha ísť ďalej,“ uviedla MUDr. Mária Jasenková, riaditeľka neziskovej organizácie Plamienok. Snahou organizátorov je upútať pozornosť dobrých ľudí na celom Slovensku a inšpirovať ich k zamysleniu a finančnej pomoci nevyliciteľne chorým, zomierajúcim a smútiacim.

A ako dopadlo „zápolenie“ športovcov a verejnosti? Jednoznačne zvíťazili ultra-bežci, keďže po vlastných zdolali 3 339 km,

kým „lanovkári“ najazdili 1 255 km. Najdôležitejšie však je, že na pomoc Plamienku putuje 20 600 eur, čo je takmer dvojnásobok minuloročnej sumy. (jš)

Šintri sa skamarátili s basketbalom

Začiatkom školského roka 2017/2018 odštartovala detská basketbalová ŠINTER liga, ktorú založil športový nadšenec a zručný organizátor Novomešťan Martin Huňa. Na spoluprácu získal základné školy, niekoľko nadšených učiteľov, ale aj extraligový basketbalový klub BK Inter, ktorého hráči sú „krstnými otcami“ jednotlivých tímov. Prvý „Mikulášsky“ turnaj sa uskutočnil začiatkom decembra, druhý sa konal vo februári, a preto dostal prívlastok „Valentínsky“. Tentokrát sa malí basketbalisti stretli 20. apríla v škole na Riazanskej a turnaj nazvali „Veľkonočný“.

Basketbalové družstvá zo škôl na Riazanskej (dva tímy), Teplickej a Cádrovej

súťažili najprv v rôznych športových zručnostiach, potom nasledoval basketbalový turnaj, pričom zbierali cenné body. Bolo vidno, že počas roka sa deti zohrali, lepšie spoznali svojich trénerov aj profesionálnych patrónov, tentokrát v zložení Tomáš Mrviš, Richard Grznár a Goran Bulatovič. Preto aj povzbudzovanie znelo oveľa nadšenejšie než na prvom zimnom turnaji. Organizátori spolu s „postrannými rozhodcami“ dohliadali na poctivé plnenie disciplín, ale aj na férové športové správanie. Hrali chlapci aj dievčatá, väčšie i menšie talenty – dôležitá je len chuť hýbať sa, snaha o najlepší výkon a ochota spolupracovať. Štafetové disciplíny a tímovú súťaž v driblingu a strelbe na kôš najlepšie zvládlo družstvo z Riazanskej, vo finále basketbalového turnaja porazil ŠINTER tím ŠpMND Teplická družstvo zo ZŠ Cádova.

Organizátor a BK Inter pripravujú na 26. júna v HANT Aréne (ŠH Pasienčky) veľké basketbalové dopoludnie. Počas tejto akcie sa uskutoční záverečný turnaj tímov o putovný ŠINTER CUP a hráčov aj divákov čaká množstvo prekvapení. Naším malým reprezentantom budeme držať palce, ale víťazstvom pre každého z nich je už dnes lepšia kondícia, šikovnosť a kopec nových kamarátov.

Jana Škutková

Snímka Marián Csano

Komunitné centrum na Ovručskej 5 pozýva

4. 6. od 18. do 20. h

Ako riešiť konflikty v osobnom, ale aj pracovnom prostredí?

Prednáša odborník na komunikáciu Marián Biesik.

8. 6. od 19. do 20.30 h

Cestopis o Kostarike

Prezentuje cestovateľ Peter Molčány.

11. 6. od 18. do 20. h

Strava bohatá na živiny

O pozitívnych účinkoch orechov a iných potravinách bohatých na živiny prednáša výživová poradkyňa Bc. Zdenka Havetová.

25. 6. od 18. do 20. h

Strava ako liek

O podpornej liečbe pri ochoreniach prednáša výživová poradkyňa Bc. Zdenka Havetová.

29. 6. od 16.30 do 18. h

Workshop pre deti:

Tešíme sa na prázdniny!

Sprevádzať vás bude koordinátorka Komunitného centra Mgr. Silvia Poláčšin. Viac informácií o programe získate na telefónnom čísle 0907 977 211.

Pozývame

STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA – NOVÉ MESTO VAJNORSKÁ 21

tel.: 02/44 37 37 60

info@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk,
nájdete nás aj na FB:

<https://www.facebook.com/strediskokulturybanm>

PODUJATIA PRE POZVANÝCH

6. 6. 2018, streda 10. h
Uvítanie novorodencov

6. 6. 2018, streda 15. h
Životné jubileá

KLUBOVÉ PODUJATIA

Každý pondelok, 17.45 h a každý utorok, 17. h a 19 h
Joga

Každý pondelok, 16.30 h a každú stredu, 17. h
Pilates

Každý pondelok, 18. h
Sahadža joga – ako sa zbaviť stresu, začiatocníci, vstup voľný

7. 6. 2018, štvrtok 16. h
Klub Patchwork – stretnutie klubu ručných prác

21. 6. 2018, štvrtok 16. h
Klub priateľov opery

26. 6. 2018, utorok 17. h
Bratislavský včelársky spolok – stretnutie členov a záujemcov o odborné poradenstvo

29. 6. 2018, piatok 14. h
Informačné centrum zdravia – pre záujemcov o zdravú výživu

VÝSTAVY

6. 6. až 16. 6. 2018
ZUŠ Háľkova – výstava prác žiakov základnej umeleckej školy

27. 6. až 30. 6. 2018
Patchwork – výstava členiek klubu ručných prác

Návštevný čas výstav: pondelok – piatok
14. h – 18. h, v sobotu a nedeľu v rámci podujatí

VÝMENNÉ STRETNUTIA ZBERATEĽOV (VSZ)

16. 6. 2018, sobota od 8. h – 12. h.
VSZ mincí, pohľadníc, bankoviek, odznakov, vyznamenaní, etikiet, filatélie, plagátov, kníh, gramoplatní a pod.

Predpredaj vstupeniek: streda 16. h – 19. h a jednu hodinu pred podujatím v SK BNM Vajnorská 21, tel.: 02/44373763. Zmena programu vyhradená.

Blížišie informácie na tel. č.: 02/44 37 37 60
Ponúkame pre základné a stredné školy kultúrno-spoločenské a výchovno-vzdelávacie podujatia,

tel.: 0903/929 244, 02/44 37 37 82.

Prenájom priestorov na semináre, spoločenské akcie, prezentácie, tel. 0904/691 507, 02/44 37 37 82

Výroba reklamy od vizitiek po transparenty vrátane grafických návrhov za **VÝHODNÉ CENY**, tel. 02/44 37 25 12

DOM KULTÚRY KRAMÁRE

Stromová 18

tel.: 54 77 11 48

www.skvajnorska.sk,

e-mail: dkkramare@chello.sk

KLUBOVÉ PODUJATIA

13. a 27. 6. 2018, streda 16.30 h – 18.30 h
Klub Venuša – klubové stretnutie Ligy proti rakovine

Zápis do pohybových kurzov sa uskutoční od 6. 8. do 25. 8. 2018 denne od 9. h do 18. h.

Služby – prenájom priestorov na semináre, spoločenské posedenia, prezentácie

Predaj vstupeniek: pondelok, utorok, od 16. h do 19. h (vždy 2 týždne pred podujatím)
Vstupné sa vráti len v prípade zrušenia predstavenia. Zmena programu vyhradená. Vstupenky nerezervujeme.

Jozef Banáš **Na kus reči**

HOST **Železný dôchodca Štefan Karak**
Zúčastnil sa Majstrovstiev sveta v behu do vrchu a najznámejších ultra behov na svete. Je držiteľom niekoľkých slovenských rekordov.

HUDOBNÝ HOST
Robert Šimek & Johnny Cash Revival

1. 6. 2018 o 19. h

ŠTEFAN KARAK
AKO SOM
PREKONAL
SÁM SEBA

SPOLOČENSKÉ TANEČNÉ PODUJATIA jún 2018

03. 6. NEDEĽA HS CHARLIE BAND
10. 6. NEDEĽA HS MERYTAN
16. 6. SOBOTA HS FORTUNA
23. 6. SOBOTA HS PARTY TIME

159. Poetický Večer pri sviečkach
pod názvom
Zem spieva

4. 6. 2018 o 19. h

Pyžamo pre šieslich

24. jún 2018 o 20:00
SK BNM Vajnorská 21 Bratislava

predpredaj vstupeniek v sieti **ticketportal**
a v pokladni SK BNM, Vajnorská 21
rezervácie vstupeniek na tel. č.: 0904 691 507

Od tvorcov úspešných komédií: Tri letušky v Paríži, Klamstvo a Otvorené manželstvo
režia: Eduard Kudláč scéna a kostýmy: Eva Ráčová Kudláčová autor: Marc Camoletti
hrajú: Gabriela Krabčáková, Danica Jurčová, Anna Nováková, Richard Stanke, Ján Dobrik, Michal Rovňák

Televízny tábor FAJNOVÉ LETO PRE DETI

▪ práca so slovom a textom ▪ profesionálne fotenie

Darčeky: CD s fotkami, táborový zápisník, podpiskarta s vlastnou fotkou
Termin: 9.7. – 13.7.2018 od 7.30 – 16.30 h
Vek: od 9 do 14 rokov, Cena: 109 Eur, deti z MČ BNM 99 Eur
televiznytabor@gmail.com, 02/44 37 37 60, 02/44 37 37 82

Predpredaj: SK Vajnorská 21- streda 16. - 19. h, 1 hodinu pred podujatím a v sieti **ticketportal** www.skvajnorska.sk, e-mail: info@skvajnorska.sk